

СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*А. А. Летуча, магістр, Національна металургійна академія України,
angelina.letuchaya@yandex.ua,*

*О. В. Летуча, к. е. н., доцент, Національна металургійна академія України,
let68@yandex.ru*

В статті проаналізовано теоретико-методологічні підходи до визначення стратегії фінансового оздоровлення підприємств металургійного комплексу України в умовах глобалізації. Розглянуто причини й особливості економічної нестійкості національних підприємств, обґрунтовано пріоритетні напрямки подолання негативних наслідків.

Ключові слова: металургійні підприємства, стратегія фінансового оздоровлення металургійних підприємств, глобалізація.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації, економічна нестійкість національної економіки України актуалізують визначення стратегій фінансового оздоровлення підприємств металургійного комплексу, формування ідеології постіндустріалізації, що спиралася б на сучасні ефективні механізми використання глобального потенціалу для забезпечення сталого економічного розвитку.

А це вимагає переходу до нової парадигми управління металургійним комплексом на основі формування стратегії фінансового оздоровлення підприємств в умовах глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Альтернативні підходи щодо особливостей, критеріальних ознак і наслідків впровадження стратегій виходу промислових підприємств з кризи досліджували І. А. Бланк, В. Р. Веснін, П. В. Забелін, О. С. Віханський, Н. К. Моїсеєва, А. Н. Петров, Г. Мінцберг, Б. Річарсон, Р. Річарсон, В. Хорн [1, с. 4–20]. З тими чи іншими варіаціями у працях провідних економістів стратегії розвитку підприємств ототожнюються з системою норм і правил розробки та прийняття стратегічних рішень, що визначають майбутній стан організації у періоди спаду відповідно до концепції довгих хвиль М. Д. Кондратьєва, аналізу процесу економічного розвитку Й. Шумпетера, теорії технологічних укладів С. Ю. Глаз'єва, схем еволюції В. І. Маєвського [2, с. 5–24].

Але ці гіпотези не аргументують важливий феномен обґрунтування ефективної стратегії фінансового оздоровлення металургійних підприємств в умовах глобалізації.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у визначенні, альтернативних теоретико-методологічних підходів до визначення стратегії фінансового оздоровлення підприємств металургійного комплексу України в умовах глобалізації, розробці пріоритетних напрямків подолання наслідків економічної нестійкості національних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чорна металургія є однією з пріоритетних галузей у стратегічних орієнтирах розвитку національної економіки. По-перше, чорна металургія є високо інтегрованою на світових ринках. Значна частка готового прокату чорних металів та основних кольорових металів поставляється на експорт. По-друге, питома вага чорної металургії в промисловому виробництві України залишається значною. По-третє, закордонні сталеливарні компанії вже реалізують стратегії, покликані забезпечити їм порівняльні переваги.

У розвитку світової металургії слід розрізняти глобальні тенденції та структурні пріоритети. До світових тенденцій розвитку металургії відносять: загальне уповільнення розвитку чорної металургії та падіння її значення; зменшення ролі економічно розвине-

них країн і збільшення значущості країн, що розвиваються; консолідація активів, виробничих потужностей, ресурсів шляхом злиття та поглинання; посилення концентрації виробництва і зростання числа транснаціональних вертикально-інтегрованих компаній. Зниження частки продукції чорної металургії і, відповідно, зростання питомої ваги продукції кольорової металургії, збільшення частки країн, що розвиваються у виробництві окремих видів металургійної продукції, зростання питомої ваги ТНК в загальній кількості металургійних компаній є структурними пріоритетами в світовій металургії[3, с. 4–22].

Структурні зрушення, що відображають регіональні особливості, пов'язані зі зміною структури виробництва чорної і кольорової металургії; кількістю підприємств у переробній металургії; збільшенням питомої ваги вторинної металургії[4, с. 4–20].

Основними світовими тенденціями металургії в добу глобалізації є зростання цін на світових ринках кольорових металів, активізація діяльності ТНК, злиття та поглинання. На ТНК припадає близько половини сучасного світового промислового виробництва і зовнішньої торгівлі; вони контролюють в світі 80% патентів і ліцензій, 90% світового ринку залізної руди, 85% – ринку міді і бокситів, 80% – ринку олова. Всього 15 ТНК контролюють понад 80% світового експорту міді, бокситів і олова, понад 90% залізної руди. ТНК контролюють до 40% всього промислового виробництва країн, що розвиваються і половину їх зовнішньої торгівлі; при цьому норма прибутку на прями капіталовкладення в країнах, що розвиваються в середньому вдвічі вище відповідного показника в розвинених країнах. Вплив ТНК на соціально-економічний розвиток країн, що розвиваються, в значній мірі залежить від здатності останніх обирати ефективні форми і методи використання результатів міжнародного бізнесу[5, с. 5–14].

Злиття і поглинання, як форми реструктуризації бізнесу, спрямовані на підвищення економічної стійкості розвитку підприємств, характеризують як перехід контролю над діяльністю підприємств, що може носити як формальний, так і неформальний характер.

Основні структурні перетворення в металургії спрямовані на злиття та поглинання компаній і побудову вертикально (з постачальниками сировини) або горизонтально-інтегрованих (зі споживачами продукції) компаній. Розглядаючи ці перетворення, хотілося б зауважити, що особливості металургії полягають у формуванні, перш за все, великих вертикально-інтегрованих холдингів з включенням гірничодобувних і енергетичних компаній. Контроль над повним технологічним циклом, що включає видобуток і збагачення руди і вугілля, виробництво металу декількох стадій обробки, випуск кінцевої металопродукції з високою доданою вартістю і утилізацію вторинних ресурсів, значно підвищує ефективність діяльності металургійної компанії[6, с. 4–18].

Основні мотиви злиття та поглинання в металургії - це зростання фінансового результату і підвищення прибутковості, тобто результативності компаній і, в кінцевому підсумку, підвищення їх стійкості. Успішність проведення злиття та поглинання в металургії, як і формування ТНК, залежить від якісної попередньої фінансово-економічної оцінки стану металургійних підприємств і їх привабливості, оцінки фінансових результатів.

Визначальна роль в аналізі стратегічних проблем розвитку чорної металургії відводилася тенденціям, що складаються в сфері виробництва. Але не менш значні зміни, що відбуваються в середовищі попиту, висувають нові вимоги до організації бізнесу. Ці зміни тісно пов'язані з аналізом і розробкою ринкових стратегій металургійних підприємств.

Основною метою розвитку металургійного комплексу в умовах глобалізації є забезпечення зростаючого попиту на металопродукцію необхідної номенклатури, якості і обсягів поставок на внутрішній та на світовий ринки на основі активізації інноваційного оновлення галузі, підвищення її економічної ефективності, екологічної безпеки, ресурсного збереження, конкурентоспроможності продукції та сировинного забезпечення.

Вирішення екологічних, економічних і соціальних проблем вимагає пошуку нових підходів до формування стратегії фінансо-

вого оздоровлення металургійних підприємств, імперативами якої стануть: створення конкурентних переваг, адаптація до негативного впливу навколишнього середовища, забезпечення прибутковості та балансу між зовнішніми вимогами та внутрішніми можливостями.

Слід зазначити, що оптимальна стратегія фінансового оздоровлення металургійного підприємства забезпечить тривкий конкурентний розвиток і створить організаційно-економічні умови для успішного його функціонування. Для формування стратегії фінансового оздоровлення підприємств металургійного комплексу України доцільно застосовувати такий інструмент як SWOT-аналіз, що дає можливість оцінки впливу факторів макро- та мікросередовища на функціонування суб'єкта господарювання.

Сукупний вплив факторів макро- та мікросередовища підприємства оцінюють за коефіцієнтами впливу цих факторів. Якщо значення коефіцієнтів впливу цих факторів додатне: від 0 до 0,35 – нейтральний вплив, від 0,35 – до 0,50 – сприятливий вплив, від 0,50 до 1,00 – позитивний вплив. Якщо значення коефіцієнта від'ємне: від 0 до 0,35 – негативний вплив, від 0,35 до 0,50 – загрожуючий вплив, від 0,50 до 1,00 – знищуючий вплив.

За результатами комплексного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища підприємств металургійного комплексу та відповідно до реалій розвитку національного ринку найбільш ефективною стратегією є стратегія інтегрованого зростання, що спрямована на утворення умов для економічного зростання підприємства за рахунок придбання, утворення або підсилення контролю за структурами, відповідальними за постачання. Завдяки таким діям стабілізується або захищається стратегічно важливе джерело постачання, зменшується залежність від постачальників, стабілізуються ціни на продукти та послуги підприємства [7, с.61–70].

Реалізація стратегії фінансового оздоровлення металургійного підприємства в умовах глобалізації повинна включати: вертикально-інтегровану організаційну структуру; процесне управління з формуванням бізнес-процесів; процесно-орієнтоване бюд-

жетування і внутрішньо фірмове планування; інтеграцію бухгалтерського та управлінського обліку. Бізнес-процеси забезпечать процесне управління, що дозволить підвищити ефективність управління та відповідатиме стандартам менеджменту якості.

У бізнес-групі пропонується здійснювати процесне бюджетування, що передбачає перехід від функціональної організаційної структури до процесної. Це дозволяє, поперше, значно підвищити керованість, оскільки керівник кожного процесу несе одноосібну відповідальність за результати його виконання, а по-друге, з'являється можливість ввести систему повного внутрішнього розрахунку, що в традиційній структурі важко реалізувати, навіть при фінансовій реструктуризації.

Останнім елементом пропонованої схеми реалізації стратегії є інтеграція бухгалтерського та управлінського обліку. Поєднання бухгалтерського та управлінського обліку сприятиме підвищенню ефективності фінансово-облікової функції і зниженню витрат на її підтримку. Оцінку реалізації стратегії фінансового оздоровлення металургійного підприємства пропонується здійснювати з використанням певних показників фінансової результативності: коефіцієнтів рентабельності основної діяльності, поточної ліквідності, автономії, маневреності власного капіталу, співвідношення власних і позикових коштів.

Значимість цих показників може бути визначена на основі нормативних значень [8, с. 22–51].

Висновки. Проведений аналіз демонструє, що для реалізації зазначеної стратегії фінансового оздоровлення металургійних підприємств в умовах глобалізації рекомендується:

- нарощування обсягів виробництва та розширення асортименту металопродукції, підвищення її якості та конкурентоспроможності;
- модернізація виробничого процесу;
- впровадження політики зменшення витрат підприємства;
- співпраця з потенційними замовниками металу для максимально точного визначення рівня технічних та технологічних вимог до продукції;

– зниження ризиків з постачання основної сировини та матеріалів;
– залучення додаткових інвестиційних ресурсів.

Запропонована стратегія дозволяє визначити перспективні тенденції розвитку підприємств металургійного комплексу України, механізму їх стратегічного управління, збільшення ефективності виробництва, покращення фінансово-економічних результатів їх діяльності.

Література

1. Геєць В. М. Вихід з кризи (роздуми над актуальним у зв'язку з прочитаним) / В. М. Геєць, А. А. Гриценко // Економіка України. – 2013. – №6. – С. 4–20.
2. Геєць В. Макроэкономическая оценка денежно-кредитной и валютно-курсовой политики Украины до и во время финансового кризиса / В. Геєць //

Экономика Украины. – 2009. – №2. – С. 5–24.

3. Зверяков М. І. У пошуках виходу з кризи) / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2013. – №8. – С. 4–22.

4. Никипелов А. Стратегия и тактика денежно-кредитной политики в условиях мирового экономического кризиса / А. Никипелов, М. Головин // Вопросы экономики. – 2010. – №1. – С. 4–20.

5. Пороховский О. А. Экономическая кризиса как рубеж сучасного світового і національного розвитку/ О. А. Пороховский // Економічна теорія. – 2009. – №1. – С. 5–14.

6. Тарасевич В. М. Про орієнтири і напрями виходу з кризи / В. М. Тарасевич // Економіка України. – 2013. – №9. – С. 4–18.

7. Шинкарук Л. В. Макроэкономические передумови та перебіг економічної кризи в Україні / Л. В. Шинкарук // Економічна теорія. – 2010. – №2. – С. 61–70.

8. Юсим В. Первопричина мировых кризисов / В. Юсим // Вопросы экономики. – 2009. – №1. – С. 28–51.

СТРАТЕГИЯ ФИНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

*А. А. Летучая, магистр, А. В. Летучая, к. э. н., доцент,
Национальная металлургическая академия Украины*

В статье проанализированы теоретико-методологические подходы к определению стратегии финансового оздоровления предприятий металлургического комплекса Украины в условиях глобализации. Рассмотрены причины и особенности экономической неустойчивости национальных предприятий, обоснованы приоритетные направления преодоления ее последствий.

Ключевые слова: металлургические предприятия, стратегия финансового оздоровления металлургических предприятий, глобализация.

STRATEGY OF FINANCIAL RECOVERY OF METALLURGICAL ENTERPRISES OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

*A. A. Letucha, master, O. V. Letuchaya, Ph. D (Econ), Ass. Prof.,
National Metallurgical Academy of Ukraine*

The theoretical and methodological approaches to defining strategies financial recovery of metallurgical enterprises of Ukraine in the context of globalization are analyzed. Causes and characteristics of economic instability of national enterprises are considered, priorities for overcoming its consequ

Keywords: steel enterprises, financial recovery strategy of steel enterprises, globalization.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Завгородньою О. О. Надійшла до редакції 27.01.17.